

Izhaja vsak četrtek

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34100 Trst, Ulica Valdirivo 36,
telefon 60824. Pošt. pred. (ca-
sella postale) Trst 431. Poštni
čkovni račun Trst, 11/6464
Poštšina plačana v gotovini
T E D N I K

NOVI LIST

Posamezna številka 500 lir

N A R O Č N I N A
četrletna lir 5.000 - polletna lir
10.000 - Letna 20.000 — Za ino-
zemstvo: letna naročnina lir
25.000 — Oglasi po dogovoru
Sped. in abb. post. l. gr. 70%
S E T T I M A N A L E

ŠT. 1456

TRST, ČETRTEK 19. APRILA 1984

LET. XXXIV.

Kristusovo pričevanje - novo vrednotenje človekovega dostojanstva

Kristjani vsako leto ob obredih Veli-kega tedna podoživljamo Kristusovo dra-mo, njegov zmagošlavni prihod v Jeruza-lem, smrt in vstajenje oziroma povelja-nje. Če bi to dogajanje, zlasti še tisto na Veliki petek, presojali po človeških meri-lih, bi spoznali, da Kristusa pravzaprav ni doletela preveč častna smrt, umrl je na križu ob dveh razbojnikih, torej na način, na kakršen so tedanji oblastniki uničevali svoje najhujše sovražnike in zločince. Zu-nanje okoliščine so bile torej navidez brez-upne; zdelo se je, da je vsega konec, ne-mir se je polastil tudi Kristusove okolice, njegovih učencev. Tem je Jezus le nekaj dni pred svojo smrtjo rekel: »Prišla je u-

Prihodnja številka Novega lista bo
izšla v četrtek, 3. maja.

Uprava

ra, da se Sin človekov povelja. Resnično, resnično, povem vam: Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umre, ostane samo; če pa umre, obrodi obilo sadu. Kdor ljubi svoje življenje, ga bo izgubil; in kdor svo-je življenje na tem svetu sovraži, ga bo ohranil za večno življenje.«

Ti navidezno paradoksnosti stavki vsebu-jejo globoka spoznanja, ki imajo svojo vrednost tudi v današnjem času. Dan za dnem se lahko srečujemo z ljudmi, ki se sprašujejo o smislu življenja, ne morejo se sprijazniti s trpljenjem, boleznijo, smrt-jo, s tistimi dejstvi torej, ki nasprotujejo varljivemu videzu in lagodnosti sodobne civilizacije. Le-ta propagira predvsem u-spešnost, gospodarski napredek, visok stan-dard, prijetno zunanost, ustvarja umetne gmojne potrebe in se na drugi strani ma-lo meni npr. za kvalitetno naravno okolje, za brezposelne, ljudi na robu družbe, osta-rele ipd.

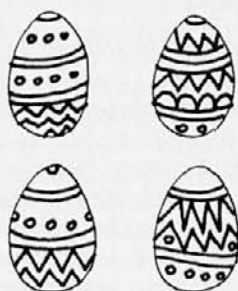
Kristjani in sploh vsi ljudje dobre vo-lje pa naj bi ob tej neprijazni resničnosti

dalje na 2. strani ■

MOTIV IZ ŠTEVERJANA

(Foto M. Magajna)

Naročnikom, bralcem,
sodelavcem
ter vsem Slovencem želi
vesele velikonočne praznike

NOVI LIST

Zborovali so predstavniki mladinskih manjšinskih organizacij

Na Danskem se je v sredo, 18. t.m., končal tradicionalni velikonočni seminar mladinske komisije federalistične Unije evropskih narodnostnih skupnosti. V kraju Abenra, kakih 40 km od meje z Zahodno Nemčijo, v Severnem Šlezviku, se je zbralo kakih 70 predstavnikov desetih manjšin. Poleg gostujočih Nemcev na Danskem so bili še njihovi sosede, danska manjšina v Nemčiji, nato še Frizijci, nemško govoreči Alžajci, Nemci iz Belgije, gradiščanski Hrvatje, sudetski Nemci, Retoromani iz Švice, koroški Slovenci in Slovenci iz Italije. Delegacijo Koroške dijaške zveze je vodil Rudi Vouk, predstavništvo mladinske sekcije Slovenske skupnosti, ki je bilo letos posebno številno, pa je vodila Marija Breclj. Obe mladinski predstavništvi sta tudi poročali o trenutnem stanju na Koroškem in v Furlaniji-Juljski krajini.

Osrednja tema letošnjega medmanjšinskega seminarja je nosila naslov: ali so ob-

robna in obmejna področja nujno tudi konfliktna področja? Na sporedu pa so bile še predstavitve posameznih sodelujočih manjšin, kulturne točke in obiski ter, seveda, podrobno spoznavanje gostiteljev, torej Nemcev na Danskem, katerih mladinsko združenje je priredilo letošnji seminar v mladinskem središču Jugendhof Knivsborg.

—O—

Papež Janez Pavel II. mladim

Nad 250 tisoč ljudi, povečini mladih iz štirih celin sveta, se je na oljčno nedeljo zbralo na Trgu svetega Petra v Rimu in skupno s papežem Janezom Pavlom II. doživelo slovesno vzdušje cvetne nedelje. Obredi so se začeli z blagoslovitvijo oljčnih vejic. Med mašo je papež govoril o upanju in veselju, ki dajeta vzdušje cvetni nedelji. Vse mlade ljudi je povabil, naj se v svojih življenjskih načrtih navdihujejo ob Kristusu, najpopolnejšem vzoru človeštva.

Že prejšnji dan je bil Trg svetega Petra prepoln mladih ljudi z vsega sveta, ki so prišli na »svoje« praznovanje ob sklepu jubilejnega svetega leta. Papež je nepregledno množico mladih ljudi pozval, naj dela za »kulturo življenja« proti »kulturi smrti«, ki jo predstavljajo vojne, splavi in odrivanje prizadetih soljudi, potrebnih pomoči in razumevanja. Papež je tudi dejal, da je mladina bodoči vodilni rod, ki ne sme pozabiti izkustev in idealov starejših. Papež je imel z množico mladih vernikov tudi nekakšen dialog v raznih jezikih. Na koncu je še posebej izrekel pozdrave v arabščini, hrvaščini in slovenščini.

V slovenskem jeziku se je spomnil »vseh, ki niso mogli proslaviti jubilejnega svetega leta tu med nami«. Tako se je papež na nepričakovan način duhovno povezal z verno mladino v Sloveniji, ki je imela istočasno svetoletna romanja v Mariboru, Ljubljani in Novi Gorici. Povsod so se bogoslužja udeležili tudi domači škofje. V Ljubljani je svetoletna prireditev dosegla višek v stolnici, kjer so bogoslužje vodili nadškof Šuštar in pomožna škofa Lenič in Kvas. Ob koncu so vsi mladi udeleženci dobili oljčne vejice kot simbol miru, svobode in veselja.

Zgonik

(Foto M. Magajna)

ZAMEJSKA MLADINA V LJUBLJANI

V tem tednu je v Ljubljani mladina priredila svoje dneve kulturne dejavnosti in ustvarjalnosti.

Že v ponedeljek so v slovenski prestolnici odprli likovni razstavi, na katerih razstavljajo svoja dela mladi slovenski likovniki, med temi tudi slovenski ustvarjalci, ki živijo v mejah Italije in Avstrije.

Te dneve so priredili mestna in univerzitetna konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije, Klub zamejskih študentov in druge slovenske kulturne ustanove.

Osrednja dneva, na katerih bodo mladi prikazali svojo dejavnost, bosta v četrtek in petek. Ob tej priložnosti bodo imeli vrsto prireditev. Tako bodo na sporedu zborovsko petje, nastop folklornih skupin, gledališke predstave, koncert mladih kantavtorjev in glasbenih skupin in literarni večer. V četrtek pa prirejajo v prostorih Cankarjevega doma okroglo mizo na temo »Matica in zamejstvo«.

Kraški kal pri Repnu

(Foto M. Magajna)

Dr. ŠTOKA

NA VAŽNEM ZBOROVANJU V TURINU

Z velikim uspehom se je v Turinu zaključilo 15. zasedanje sveta evropskih občin, katerega se je udeležilo nad 3.000 delegatov iz 15 evropskih držav. Kongres je odprl predsednik republike Pertini, spregovoril predsednik vlade Craxi, nakar so se zvrstili politični in gospodarski predstavniki vseh evropskih držav zahodnega sveta.

Velik poudarek so prisotni dali bližnjim evropskim volitvam, ekonomski krizi v Evropi in se v glavnem strinjali, da mora Evropa te probleme rešiti, saj ni več tako imenovana stara Evropa, ampak Evropa, ki se pomlajuje in gre novim problemom z velikim upanjem naproti.

V splošni diskusiji treh komisij je spregovoril tudi deželni svetovalec dr. Drago Štoka in omenil problematiko, ki tare narodnostne skupnosti v Evropi. Evropski delegati so z aplavzom podčrtali njegov govor v slovenskem jeziku. Saj je to bil edini predstavnik slovenskega in slovanskega sveta na zborovanju treh tisočih zastopnikov iz vse Evrope.

Z njim je bil na kongresu prisoten tudi deželni tajnik SSk Andrej Bratuž.

Kristusovo pričevanje...

■ nadaljevanje s 1. strani

prisluhnili Kristusovim besedam, ki jih je izrekel apostolom med zadnjo večerjo: »Novo zapoved vam dam: Ljubite se med seboj! Kakor sem vas jaz ljubil, se tudi vi ljubite med seboj. Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj.« Lahko si predstavljamo, kakšno pohujšanje je njegov nauk pomenil za formalistično nastrojeno judovsko družbo, a zdi se, da tudi danes ni

dosti boljše, saj so to izredno visoke etnične zahteve, ki bi terjale radikalne spremembe osnovne drže marsikaterega posameznika in marsikatero človeško oziroma družbene skupine. Gotovo je, da smo vsi, tako posamezniki kot tudi človeštvo naploh, še zelo daleč od resničnosti, kakor jo je pojmoval Kristus, a ostaja dejstvo, da je prav on s svojim pričevanjem in vstajenjem na novo odkril pomen žrtve in odprl nove poglede v vrednotenju človekovega dostojanstva.

Občinski odbornik za urbanistiko B. Brezigar

Kdo je odgovoren za 12 milijard dolga v Sosljanskem zalivu?

Ceprav je Bojan Brezigar v zadnjem času po svoji službeni dolžnosti povečini v Rimu, se kljub temu potrudi, da redno opravlja tudi svoje dolžnosti občinskega odbornika v devinsko-nabrežinski občini. V občinskem odboru je prevzel zelo kočljiv resor; odgovoren je za urbanistiko, ki je za to občino ob morju in med Trzicem in Trstom vedno bila zelo pomembna. V tukajšnjem italijanskem dnevnem tisku lahko takorekoč vsak teden redno beremo članek, pismo uredništvu, poročilo o kaki seji oziroma sestanku, iz katerih izhaja, da marsikoga močno »skrbi«, kako bo z nadaljnjim urbanističnim razvojem devinsko-nabrežinske občine. Enkrat se oglašajo ljubitelji narave, drugi ljubitelji Krasa, tretji »turistični izvedenci« itd., vsi se predvsem pritožujejo, češ da je devinsko-nabrežinska občinska uprava glede urbanistike negibna, da se še ni odločila, kakšen naj bi na primer bil nadaljnji turistični razvoj v Sosljanu in njegovem zalivu.

Odbornik Brezigar, znano nam je, da se že več let pripravlja sprememba občinskega regulacijskega načrta. Kako potekajo priprave in kdaj mislite, da bodo spremembe lahko postale predmet razprave občinskega sveta?

To je zelo težko vprašanje. Občinski svet bo lahko razpravljal o varianti regulacijskega na-

črta, takoj ko se bodo tri stranke, ki sestavljajo občinsko upravo, dogovorile o vsebini te variante. O večini problemov smo se že dogovorili, ostajajo pa odprta nekatera vprašanja, ki jih verjetno ne bo tako lahko rešiti. Vsekakor pa si vsi prizadevamo, da bi ustrezen dogovor dosegli čimprej.

Kakšne bodo po Vašem glavne novosti v novem regulacijskem načrtu?

Rekel bi, da je glavna novost v tem, da občine ne bomo več delili na dva dela. Ta delitev je bila potrebna pred desetimi leti, ko smo se morali zaščititi pred možnostjo množičnega odvajanja slovenske zemlje na Krasu, kar se je, na primer, dogajalo v zgornji občini. Mislim, da se je sedaj stanje bistveno spremenilo in da so naši ljudje bolj spoznali vrednost zemlje ter se je zato zmanjšala težnja po prodajanju, povečala pa se je težnja po gospodarskem izkoriščanju te zemlje in seveda tudi po ohranjanju avtohtonega prebivalstva v naših vaseh: skratka, naši ljudje bi radi ostali v domači vasi in si tam postavili ali zgradili hišo. Tej težnji smo v mejah možnosti poskušali ustreči.

Istočasno pa bomo zmanjšali gradbene razpoložljivosti v spodnjem delu občine in jih omejili na dejanske potrebe prebivalstva, ki danes v na-

ši občini živi. Skratka, dovolj je z množičnim naseljevanjem v našo občino, saj tudi sam demografski padec v tržaški pokrajini priča, da niso potrebne tako velike površine za novogradnje, še zlasti pa ne tako daleč od Trsta.

V slovenskih krogih smo vedno govorili, da bi moral biti Sosljanski zaliv nekakšen volan za razvoj turistične dejavnosti oziroma za razvoj gospodarske dejavnosti na splošno po celotni devinsko-nabrežinski občini. Ali obstaja možnost, da takšno stališče prodre v občinskem svetu oziroma še prej v vrstah sedanje upravne občinske koalicije?

Rekel bi, da je načelno to težnja vseh treh strank, ki sestavljajo večino. Vprašanje je, kako to doseči. Mi smo prepričani, da moramo Sosljanski zaliv predvsem zaščititi pred velikimi železobetonskimi zgradbami. Poglejte: na Krasu, ki je v zadnjem desetletju dobil toliko zaščitnikov, so težave za vsako še tako majhno zgradbo, tudi za prizidek in celo za novo okno, in to tudi v tistih vaseh, kjer ni več kaj zaščititi, saj so jih Nemci do tal porušili in so bile torej obnovljene po drugi svetovni vojni brez vsakršne pozornosti na kraški slog. Sosljanski zaliv pa, začuda, nima takih zaščitnikov, čeprav je to res naravna lepota, resnični biser našega občinskega ozemlja. Mnogokrat sem se vprašal, zakaj je tako. Po mojem mnenju je odgovor lahko samo eden, tisti, ki se vedno postavlja, ko v eni roki tehtamo naše pravice, v drugi pa interese italijanskega kapitala. Ubogega Kraševca nihče ne vpraša za mnenje, kaj naj počne s svojo zemljo: odloči, če se mu zdi primerno razlasti, vsekakor določi stroge omejitve in mirna Bosna. Pa naj protestira, če se mu zljubi. Se bo pač že naveličal.

Ko gre za italijanski kapital, potem pa je seveda drugače. Paziti je treba, da koga ne užalijo, predvsem pa da ne prizadeneš njegovih intere-

dalje na 10. strani ■

odmevi - odmevi - odmevi - odmevi - odmevi

Slovinci v Italiji in politični pluralizem

X.

Zgodovinsko — in ne samo teoretično — gledano, je nasprotovanje v imenu »internacionalizma« obstoja oziroma ustanavljanju samostojnih slovenskih političnih strank (ki je v naših razmerah vsaj načelno nekaj mogočega) dokaj tipičen primer pojava, za katerega je George Orwell skoval izraz »dvomiselnost«. »Internacionalizem« je ena tistih besed, katerih dejanski (kontekstni) pomen je pri takem ugovarjanju večinoma diametralno nasproten od njenega prvotnega pomena, podobno kot je Orwell prerokoval, da bo leta »1984«, na primer, dejanski pomen besede »mir« večinoma vojna, besede »svoboda« suženjstvo, besede »brat« valpet ali birič ipd.

Koliko slovenskih ljudi je namreč že veliko pred resničnim 1984. vpisalo svoje otroke v italijanske šole, ali se drugače poitalijančilo, prav zato, da bi dokazalo svoj politični (in drugačni) »internacionalizem« (ki je seveda le ena najzaprtejših oblik italijanskega nacionalizma). In kako naj označimo, če ne ravno za »dvomiselnost«, po kateri bi moral biti naš prvi korak v politični »internacionalizem«, k »italijansko-slovenskemu bratstvu« ukinjanje slovenske politike? Kajti, koliko je smiselno govoriti o slovenski politiki v sedanjem italijanskem političnem sistemu, če se le-ta ne javlja preko samostojnih

političnih strank, ki so, ponavljamo, vsaj v načelu nekaj mogočega? (Ko bi to ne bilo mogoče, bi bilo sploh vprašljivo, ali lahko Slovenci v Italiji živimo svojo narodnost drugače kot zgolj na zasebni ravni.)

POLITIČNA SAMOZAŠČITA

Obstoj oziroma ustanavljanje samostojnih slovenskih političnih strank bi moral torej biti v skladu s političnim pluralizmom, vsaj v kolikor se Slovenci v Italiji odpovedujemo možnosti »privatizacije« lastne narodnosti odnosno potujčenja. Ali uvodoma smo postavili trditev, da bi bila po našem mnenju v skladu s političnim pluralizmom koalicija slovenskih političnih strank, kar je seveda nekaj različnega od samega obstoja samostojnih slovenskih političnih strank in zato zahteva posebno utemeljitev.

V ta namen se ne bomo toliko sklicevali na našo skupno narodnost, kolikor na našo skupno ogroženo narodnost. Vsaj v načelu in na videz smo si že zdavnaj edini, da je stvarno in popolno enakopravnost med našo narodnostno manjšino in italijansko večino mogoče zagotoviti le z izvajanjem posebnih normativnih in drugih ukrepov, ki naj bi nas zaščitili na kulturnem in gospodarskem področju. To pa seveda odpira vprašanje, ali ni potrebna neka zaščita tudi v ob-

liki našega političnega nastopanja. In kaj naj to pomeni, če ne ravno koalicijo »manjšinske narodne solidarnosti« samostojnih političnih strank v Italiji? Se več. Taka koalicija bi morala biti toliko bolj upravičena oziroma nujna, dokler nam niso priznani omenjeni zaščitni normativni in drugi ukrepi in je vprašljivo celo priznanje obstoja vsaj dela naše narodnostne skupnosti. Pravilnost takšnega političnega nastopanja potrjuje po eni strani politična praksa mnogih narodnostnih manjšin, ki živijo ali v italijanskem ali v podobnih političnih sistemih, po drugi strani pa tudi stališče, da so koalicije »narodne solidarnosti« najprimernejša oblika uveljavljanja političnega pluralizma, ko gre za razreševanje bitnih vprašanj o narodnih oziroma državnih skupnostih.

Kolikor stvar razumemo, kdor resnično sprejema kot pravilno zahtevo po posebni zaščiti naše narodnostne skupnosti (in to smo baje vsi), ne more potem dosledno zagovarjati stališča, da je narodnost nekaj drugega v primerjavi z gospodarsko-družbeno pripadnostjo ali s svetovno-nazorsko usmerjenostjo in da zatorej narodnostni ne gre privilegirati niti v politično-organizacijskem smislu.

Ali takih nedoslednosti je pri nas žal na pretek. Tako, na primer, radi in upravičeno krivimo italijansko demokracijo, češ da je abstraktna, ker nam ne zna ali noče zagotoviti globalne zaščite. In vendar, ali bi se ne morali kdaj tudi vprašati, koliko sami resnično konkretno jemljemo našo narodnost in zahtevo po njeni zaščiti?

nj

(Bo že.)

Slovenski lovci iz Furlanije Julijske krajine so imeli svoj občni zbor

Dne 8. aprila so slovenski lovci iz Furlanije-Juljske krajine imeli 4. občni zbor v gledališču »F. Prešeren« v Boljuncu. Slovenski lovci v zamejstvu so včlanjeni v slovenskem lovskem društvu »Doberdob«, ki povezuje vse slovenske lovce, ki živijo v deželi Furlaniji - Julijski krajini in so edino slovensko društvo, ki ima včlanjene Slovence iz vseh pokrajin naše dežele, od Trsta do Trbiža. Na občnem zboru je bilo prisotnih veliko lovskih družin iz vse Slovenije, od Primorske pa tja do Štajerske in Dolenjske. Prisotnost lovcev iz vse Slovenije je dokaz o vitalnosti in o bogati dejavnosti lovskega društva »Doberdob«. Na občnem zboru so bile prisotne tudi delegacije raznih kulturnih in športnih organizacij od ZSKD (Zveze slovenskih kulturnih društev), Kmečke zveze pa tja do ZSSD (Zveza slovenskih športnih društev) in Sindikata slovenske šole ter drugih.

V prvem delu občnega zbora so bila na programu razna poročila: predsedniško, tajniško in nadzornega odbora. Poročilom in pozdravom gostov je v drugem delu sledilo razvitje prapora. To je bil višek vse manifestacije, ko je dolinski župan Edvin Švab razvil prapor društva lovcev, kateri je na eni strani imel narisano morje, očaka Triglava in gamsovo glavo, na drugi strani pa poleg napisal »Društvo slovenskih lovcev iz Furlanije-Juljske krajine Doberdob« tudi fazana. Slavnostno razvitje prapora so spremljali lovski rogovi Zasavskih rogov iz Čateža ter nastop lovskega zbora iz Dekanov pri Kopru, ki je zapel več lovskih pesmi. Na občnem zboru je bil prisoten tudi predstavnik SSS (Sindikata slovenske šole), ki je v svojem pozdravu poudaril pomen sodelovanja med društvom »Doberdob« in slovensko šolo, ker je to sodelovanje zelo pomembno predvsem zato, da se mladina in osnovnošolski otroci seznanijo s pravim delovanjem tega društva in da zvedo, da lovci ne le streljajo divjad, ampak da skrbijo za pravilno ravnotežje v naravi, da skrbijo za gozdne živali pozimi, ko ni hrane itd. ...

Iz tajniškega poročila je razvidno, da je bilo v dveletnem delovanju mnogo stikov s šolo in mnogo zelo uspešnih pobud. Tako je društvo

v lanskem šolskem letu razpisalo literarni in likovni natečaj na temo »Življenje gozdne divjadi v naravi« za učence osnovnih šol in dijake srednjih šol na Tržaškem in Goriškem, katerega se je udeležilo mnogo otrok. Najboljše risbe in literarni prispevki so bili nagrajeni in vsi izdelki razstavljeni na lovskem prazniku v Zgoniku ob koncu junija lani. Po raznih osnovnih šolah so predstavniki lovcev prikazali filme o življenju gozdnih živali in imeli tudi predavanja o delovanju društva. Zelo koristna pobuda je tudi razdeljevanje po vseh slovenskih osnovnih in srednjih šolah na Tržaškem in Goriškem koledarja o živalih: od gozdnih pa do ptic in rib, ki so zelo koristne tudi za pouk prirodoznanosti. Sodelovanje s Sindikatom slovenske šole je dalo že mnogo dobrih rezultatov in prav zato se bo to sodelovanje v prihodnje še nadaljevalo in, prepričani smo, tudi okrepilo, kar bo v korist slovenski šoli pa tudi ostali slovenski skupnosti, ker vsem mora biti pri srcu zdravo in čisto okolje. Človek naravo vedno bolj onesnažuje z nespametnim ravnanjem, z industrializacijo in tehnologijo in zato je prav, da se o tem ekološkem problemu seznanijo že osnovnošolska mladina in da postane skrb za čisto okolje last vseh nas in ne le posameznih. To je tudi poziv vsej slovenski skupnosti, ki je izšel s tega občnega zbora: skrb za zdravo in čisto okolje je skrb tudi za lastno zdravje in za zdravje naših otrok.

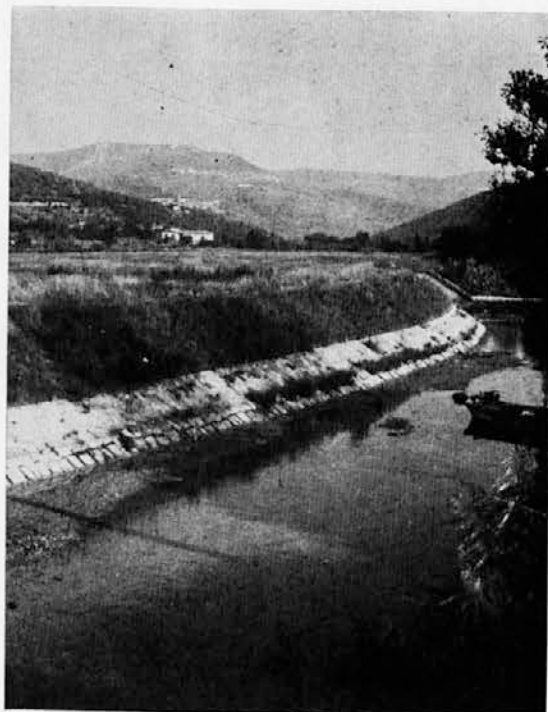
Paulin Marko

Nabrežina

KRIZA V KAMNARSTVU

Nabrežinski marmor že nekaj časa gre slabo v promet. Zadnje mesece pa se je kriza še povečala. Razlage za to je treba iskati v splošno slabem gospodarskem stanju in obci težavah gradbenega sektorja.

Kot so nam povedali, pa gre iskati razloge za upadanje zanimanja za »nabrežinca« tudi v novi strojni obdelavi marmora. Sodobna strojna obdelava namreč dovoljuje, da kamnosek z istim trudom obdeluje tudi trši kamen. To pa seveda pripelje do tega, da se kupec ali kamnarska industrija prej odloči za granit ali kak drugi trši marmor, namesto nabrežinskega.

Osapska dolina

(Foto M. Magajna)

GOSTOVANJE MLADIH PEVCEV Z NIZOZEMSKEGA

V soboto, 14. t.m., je prispel v Trst mladinski zbor TIENERKOOR iz Ridderkerka na Nizozemskem, ki je bil do četrtega, 19. t.m., gost Mladinskega pevskega zbora tržaške Glasbene matice. Zbor, ki ga vodi pevovodkinja Jennifer van den Hoek, je bil ustanovljen pred šestimi leti in deluje v okviru drugih zborov, v katerih poje skupno 600 mladih pevcev raznih starosti. Zbori nastopajo posamično, v raznih kombinacijah, ali pa skupno. Vsako leto imajo približno 120 nastopov, predvsem v domovih za ostarele, na radiu, televiziji, ali v cerkvenem okviru, saj sami pravijo, da s petjem izpričujejo Kristusov evangelij.

Potovanje v Trst je bilo za TIENERKOOR prvo v tujino in ga je omogočila kulturna izmenjava z Mladinskim zborom Glasbene matice, ki je bil lani julija na zborovskem tekmovanju v Den Hagu, gost tega zbora.

V nedeljo so nizozemski pevci peli pri bogoslužju v protestantski cerkvi in si nato s tržaškimi pevci ogledali Kras. V ponedeljek so bili na izletu v Lipici in v nekaterih krajih v Istri. Nastopili so tudi v počitniškem domu za upokojence v Izoli. Zvečer pa so z Mladinskim zborom nastopili v Prosvetnem domu na Opčinah. Izkupiček je bil namenjen skupnosti Družina na Opčinah.

»Studenec« - Dolina

(Foto M. Magajna)

Ssk zaprepaščena nad odredbo računskega dvora

Šolska komisija Slovenske skupnosti izraža v tiskovnem sporočilu globoko zaprepaščenost nad odredbo Računskega dvora v Rimu, s katero razveljavlja formalno in vsebinsko pravilen uradni akt državnega tehničnega zavoda ŽIGA ZOIS iz leta 1979 z nesmiselno motivacijo, da je bil sestavljen tako v italijanščini kot v slovenščini. Računski dvor se postavlja na povsem nesprejemljivo stališče, da morajo biti uradni akti slovenskih šol izključno v italijanščini, čeprav naše šole že desetletja poslujejo dvojezično.

Medtem ko šolska komisija Slovenske skupnosti odločno zavrača takšno elementarno zani-

kanje najosnovnejših manjšinskih pravic, ki mu gotovo botrujejo izključno politični razlogi, poudarja, da je tudi z upravnega vidika očitno protislovna in pravno nesmiselna.

Protislovna zato, ker je isto sodišče v preteklosti brez pomislekov registriralo dvojezične šolske akte, in pravno nesmiselna, ker je razveljavilo akt tudi v italijanskem jeziku, ne zaradi pomanjkljivosti, pač pa izključno le zaradi priloženega slovenskega besedila. Očitno, zaključuje poročilo šolske komisije Slovenske skupnosti — je torej, da so pri tej odredbi odpovedala osnovna pravna načela, ki so jih nadomestili priložnostni politični vidiki.

Strokovni ogledi goriških dijakov

Ogledi podjetij, obratov, ustanov, zavodov ipd. so za šolsko mladino slej ko prej koristni, če so dobro pripravljeni in organizirani. To se je izkazalo tudi za dijake zadnjih letnikov trgovskega strokovnega zavoda v Grici, ki so marca in aprila obiskali nekatere ustanove oziroma podjetja po Goriškem in Tržaškem.

V začetku marca so dijaki tretjega in petega letnika tega zavoda obiskali združeno mlekarino na Repentabru, kjer izdelujejo okusen kraški sir znamke Tabor. Ogledali so si prostore mlekarne, izdelavo sira ter kleti, v katerih zori. Predstavniki mlekarne pa jim je razložil tudi delovanje zadruga. Kakor lahko ugotovimo, je združena oblika gospodarstva tudi danes zelo uspešna. Slovenski ljudje na Primorskem pa imamo na tem področju še iz preteklosti bogato tradicijo, ki bi jo bilo treba še bolj izkoristiti.

Zatem so dijaki obiskali tudi Hranilnico in posojilnico na Opčinah, ki je eden

najbolj uspešnih denarnih zavodov na mejnem Primorskem. Tudi ta obisk je bil nadvse koristen.

V začetku aprila pa so dijaki četrtega letnika istega zavoda obiskali v Kromberku blizu Gorice znani Goriški muzej. Ta muzej ima zbirko del primorskih likovnih umetnikov, ki je po strokovni urejenosti na izredni višini. V razlagi kustosa muzeja Marka Vuka pa je zaživela duhovna kultura Primorske od let pred prvo vojno do danes v vsej svoji prepričljivosti, ki nam jo izpričujejo dela, kakor so jih ustvarili npr. Špacapan, Pilon, Čargo in zlasti T. Kralj ter drugi. Dasi je vsak umetnik našel svoj svet in bil prisoten v izraznem toku svojega časa, preveča dela vseh vendarle nekakšen skupen, primorski duh, ki izhaja iz skupne preteklosti kakor tudi iz sodobnega iskanja po novi izpovedi v življenju primorskih ljudi.

Po ogledu zanimive narodopisne in zatem arheološke zbirke ter narodno-obrambene oddelka, je poznani bibliograf Marjan Breclj prikazal dijakom iz Gorice tudi oddelke knjižnice in arhiva. Knjižnica je strokovna in zbira tudi gradivo s Primorske na obeh straneh meje, prav tako tudi arhiv, kamor se stekajo vsa pomembnejša poročila in članki iz tiska, kulturno delovanje posameznikov ipd. Vloženih listkov je skupno nekaj deset tisoč, kar je osnova za obsežno bibliografsko in kulturno raziskovalno delo.

Isti dijaki so teden zatem obiskali tudi Kmečko banko v Gorici, kjer jim je vodstvo prikazalo poslovne prostore in bančno poslovanje po sodobnem načinu. Omenjena banka je povezana v konzorcij furlanskih in beneških ljudskih bank, ki imajo skupen center za elektronsko obdelavo podatkov. Močno je udeležena tudi v poslo-

dalje na 9. strani ■ Korito v Ricmanjih

(Foto M. Magajna)

SLOVENSKI FILMSKI VEČER V GORICI

Prvi petek v aprilu smo imeli v Gorici priložnost si ogledati zadnjo slovensko filmsko novost, kolektivno delo treh mladih režiserjev, ki so mu dali skupen naslov »Trije prispevki k slovenski blaznosti«.

Gre za kolažno delo. Film združuje tri kratkometražne filme, ki so samostojna dela. Prvega je režiral Žare Lužnik in nosi naslov »Kronika zločina«, Boris Jurjašević je režiral del z naslovom »Kronika norosti«, »trilogijo« pa zaključuje film Mitje Milavca z naslovom »Kronika upora«.

Tri kronike nenavadnih situacij in ljudi, ki jim je svet iz tega ali drugega razloga tuj, oni pa svetu. Ti primeri slovenske »blaznosti« pa nam nedvomno dajejo misliti.

PRVA SEJA ZSKP PO OBČNEM ZBORU

Prva seja Zveze slovenske katoliške prosvete je bila dne 2. aprila. Na dnevnem redu, ki je bil bogat in ga ni bilo mogoče izčrpati v enem samem večeru, so bila najprej na vrsti imenovanja predstavnikov, ki bodo zastopali posamezna društva in zbore v širšem odboru, in predstavnikov v ožji odbor Zveze. V ta odbor so bili imenovani: Franka Žgavec kot podpredsednica, Marilka Koršič kot tajnica, Viktor Prašnik kot blagajnik, Viktor Selva kot gospodar, referent za organizacijo bo Gabrijel Komjanc, odgovorna za tisk bo Harjet Dornik. Temu odboru bo v pomoč ožji odbor, ki bo skrbel za umetniško dejavnost pri Zvezi. Seje bodo odprte še predstavnikom Glasbene šole, SSO, ZCPZ in uprave Katoliškega doma.

Med najvažnejšimi točkami večera je omeniti sodelovanje s Korošci, ki je bilo Zvezi vedno pri srcu in se je skozi vsa pretekla leta izkazalo za živo in plodno. Še pred kratkim so bili na Koroškem Primorski dnevi, letos pa bo krovna organizacija SSO ob sodelovanju ZSKP iz Gorice in SP iz Trsta s temi stiki nadaljevala. Koroški dnevi na Primorskem bodo oktobra. Kakor na Koroškem, se bodo tudi pri nas odvijali nastopi raznih skupin po različnih krajih Goriške in Tržaške. Na programu so še številna zanimiva gostovanja.

Ponovno bo gost na Goriškem Slovenski oktet. Nastop se bo odvijal tokrat v goriški stolnici in kar je pri tem še pomembno, ob sodelovanju z italijanskim društvom. S tem hoče ZSKP poudariti odprtost do drugih mestnih italijanskih skupin. V tem duhu je tudi koncert namenjen goriškemu občinstvu slovenske in italijanske narodnosti.

Odbor Zveze je nato pregledal seznam bližnjih spomladanskih in poletnih prireditvev, predstavniki društev pa so kot običajno poročali o delovanju v preteklem mesecu. O delu vseh včlanjenih društev bo javnost še posebej seznanjena s pregledom, za sestavo katerega bo Zveza poskrbela vsak mesec.

PROSTOR MLADIH

Tudi skavti so sodelovali pri čiščenju v Sovodnjah

Človek dan za dnem napreduje na najrazličnejših področjih, v svojem odnosu do narave pa vedno bolj nazaduje.

Če se sprehodimo po naših vaseh, poljih, po gozdovih, ob Soči ali ob Vipavi, bomo takoj ugotovili, kje se je nekdo pred nami ustavil, kaj je jedel in kaj je pil, saj najdemo nešteto najlonskih vrečk, papirjev, steklenic, pločevinastih posod, plastičnih izdelkov itd. S tem, da zanemarjamo že zunanji videz okolja, dokazujemo, da se premalo zavedamo pomena narave za človeka. Človek je glavni del narave in ko jo kvari, uničuje samega sebe.

Da bi vsaj malo spodbudila boljši odnos do narave, je sovodenjska občina priredila v soboto, 7. aprila, akcijo čiščenja okolja. Poleg osnovnih šol in nekaterih društev so se akcije udeležili tudi skavti druge čete. Ljubezen do narave, v kateri se nam razodeva Bog sam, je namreč eno izmed temeljnih načel skavtizma. S tem, da sodelujemo pri čiščenju okolja, aktiv-

no pripomoremo k ohranjanju in varstvu narave.

Pobudi naše občine se je ob napovedani uri odzvalo veliko število skavtov; bilo nas je 63. Imeli smo primerno obutev in vsak svoj par delavskih rokavic. Večja skupina se je zbrala v Sovodnjah in tam počistila pot do Soče, manjše zapuščene ulice ter cesto, ki pelje proti Peči. Druga skupina je počistila rupenske ulice, tretja pa je sodelovala na Vrhu skupaj z drugimi vaščani.

Za najmlajše je bila ta akcija nekaj novega. Starejši člani pa so se pred leti že samostojno lotili čiščenja bregov Vipave, na katerih se po vsaki povodnji nabere veliko netrohljivega materiala.

Upamo, da bodo take pobude vzpodbudile v mladini zavest, da narave ne smemo onesnaževati. Lepo bi bilo, ko bi se tega tako zavedali, da podobne akcije ne bi bile več potrebne.

Mravlja

Veliki petek v sodobni umetnosti

Moderna umetnost Oskarja Kokoschke in motivi križanja

Mednarodno znani pokojni avstrijski slikar Oskar Kokoschka je za cerkev Novega sv. Nikolaja v Hamburgu izdelal mozaik s prizorom Jezusovega križanja. Svojo zamisel je imenoval »Ecce homines!« Ekspressionistično razgibani umetnik je resnico velikega petka prikazal na novodoben, subjektivno moderniziran način. Ni sledil tradicionalističnim predstavam o križanju. Poleg križanega Jezusa je prikazal le še eno samo osebo, vojščaka s sulico.

O mozaiku, ki nazorno posreduje odnos nove umetnosti do verskih sporočil, je Kokoschka menil lapidarno: »Imel sem težko pljučnico. Ni se vedelo, kako bo. Ko pa sem se spet postavil na noge, sem naslikal križanje. Saj ne vem, zakaj. Naslikal sem pač križanje.«

O isti slikariji se je Kokoschka še enkrat takole izrazil: »Bil sem zelo bolan... Ko sem vstal, me je zapeljalo veliko belo platno... Bil je ravno veliki petek... Kaj naj naslikam na veliki petek... Smrt na križu... Seveda... Sedaj pa mi je to neprijetno... Smrt na križu v tem času, ki ne živi kot biedermeier od spominov...«

Kljub temu osebnemu sramu velikega umetnika, ki se je v času bolezni »spozabil« z religioznim motivom, je v ospredju Kokoschkovega mozaika osebno umetnikovo trpljenje. V hudi bolezni, ki ga je doletela, se je na veliki petek srečal s trpljenjem križanega Jezusa v Jeruzalemu.

Kljub temu skuša svoje slikarsko dejanje Kokoschka relativizirati in osebno stilizirati. V zelo prenesenem pomenu se v svojem bolezenskem trpljenju podzvestno sreča s križanim Jezusom iz Nazareta. Podoba je, da je misel o »umetniškem trpljenju« zlasti v sodobni umetnosti zelo razširjena, saj se lahko spomnimo na tovrstne izjave Ivana Cankarja.

Tudi sloviti nemški pesniški modernist Gottfried Benn je Jezusovo križanje razumel kot simbol za stanje, v katerem se nahaja ogroženi sodobni umetnik:

skloni, skloni

glavo v trnju in šibah,

*v krvi in ranah ustvari
obliko, vstajenje,
ovita v kose blaga, kot osvežilo
goba s kisom na sulici,
tako prihaja iz kamenja, iz groba
vstajenje...*

Med Bennovimi zapiski so odkrili tudi stavek: »Sem pribit na križ, ne morem dol...«

Podoba je, da tudi moderni umetnik še ni izgubil stika z religioznim krščanskim pričevanjem. Vendar se mu ne približuje več na odprt, direkten način, temveč z nekakšno odmaknjeno skepsjo.

O svojem mozaiku Križanega v hamburški cerkvi svetega Nikolaja je Oskar Kokoschka leta 1974 zapisal tudi sledeče: »Saj zdaj vendar ne živimo več v obdobju biedermeierja. Zdaj živimo v enem izmed najstrašnejših časov. V tem stoletju se je pripetilo toliko umorov in prišlo je do skupinskega ubijanja ljudi z odvratnimi napalmovimi bombami... Jaz želim, da o teh stvareh razmišljamo. Prav v našem stoletju so križali na milijone ljudi, ki niso ničesar zagrešili... In vse to se nadaljuje, vojna se sploh še ni končala. Verjetno bo šele sedaj sledila prava atomska vojna... Zato sem naslikal Križanega. Naslikal sem ga, da bi ljudje postali bolj usmiljeni...«

Za Kokoschko je usmiljenje tista bistvena predpostavka, ki smo jo spoznali pri križnem Jezusu iz Nazareta.

Kokoschkov križani Jezus, ki ga straži spadena postava vojščaka s sulico, je torej tudi umetniška podoba neusmiljenega dvajsetega stoletja. Moderni umetnik nam je ustvaril novo podobo križanja. Svetopisemsko izpričani dogodek je povezal s kruto sodobnostjo. Na Kokoschkovi sliki se pojavita le dve gibalni sili, žrtev in njen krvnik. In vendar je na osnovi teh dveh lakonično osnovanih predstav v dogajanje aktivno vključen tudi sodobni človek - gledalec. Kokoschkova podoba je odločen klic po usmiljenju: Glej, človek, v kakšnem stoletju živiš! Kaj se dogaja danes in tukaj. Moderni umetnik je poteze stare kristologije umetniško preoblikoval v antropološko kritiko neprizanesljive sodobnosti.

Pred izdelavo pričujočega mozaika se je Kokoschka večkrat soočil z religioznim upodabljanjem Kristusovega trpljenja, čeprav mu verske teme osebno niso bile blizu. Največ se je ukvarjal s Križanim, kot ga je upodobil stari nemški mojster Matthias Grünewald: »To je Bog, ki ga vernik z lastnimi rokami vsak dan pribija na križ. To je nezaščiten žrtev vseh naših političnih dejanj. To je nizkotnost neduhovnega človeka v nas samih. Še na križu pribitemu se mu posmehujemo, na sulici mu molimo v kis namočeno gobo in se norčujemo iz njegovega trpljenja.«

Te Kokoschkove besede so nadvse ostre. Nazorno ponazorujejo zbiranje tiste zakrite energije v umetnikovi notranjosti, ki je v času največje telesne stiske premagala racionalne pomisleke in se sprostila v novodobno sliko večnega križanja.

V tekstu »Moje življenje« se je Kokoschka še enkrat približal velikonočnim skrivnostim. Takole je zapisal: »Ta velikonočni pasijon je večna človeška zgodovina. S tem, da si se rodil, še nisi postal pravi človek. Prav čudež vstajenja pripoveduje resnico, da moraš vedno znova vstati, da lahko postaneš človek...«

Maksim Gaspari

Kokoschkova sekularizacija Kristusovega trpljenja je pravzaprav novejšega datuma. Njegove prve podobe križanja iz let 1911 in 1916 so bile tozadevno mnogo bolj konvencionalne in zato bližje standardnemu religioznemu izročilu.

Kokoschkov hamburški mozaik križanja je pravzaprav blizu tisti veliki humanistični liniji umetniškega ustvarjanja, ki smo jo srečali že na Goyevi znameniti podobi »Ustrelitve 3. maja«, nastali pod vplivom strašnih Napoleonovih osvajalskih vojsk. In vendar je prav ta podoba velikega avstrijskega umetnika tudi izrazito religiozno sporočilo. Kot v polemičnih protivojnih podobah dveh drugih nemških umetnikov, Otta Dixa in Willija Sitteja, je protivojno izhodišče religiozno motivirano. Bog visi razpet na križu. Človek ubija človeka. Umetnik je pretresen nad nečlovečnostjo svetá. Zato slika križanega Boga, kot da bi človeku hotel reči, postani bolj usmiljen, postani človek!

Lev Detela

—O—

Milena Merlak

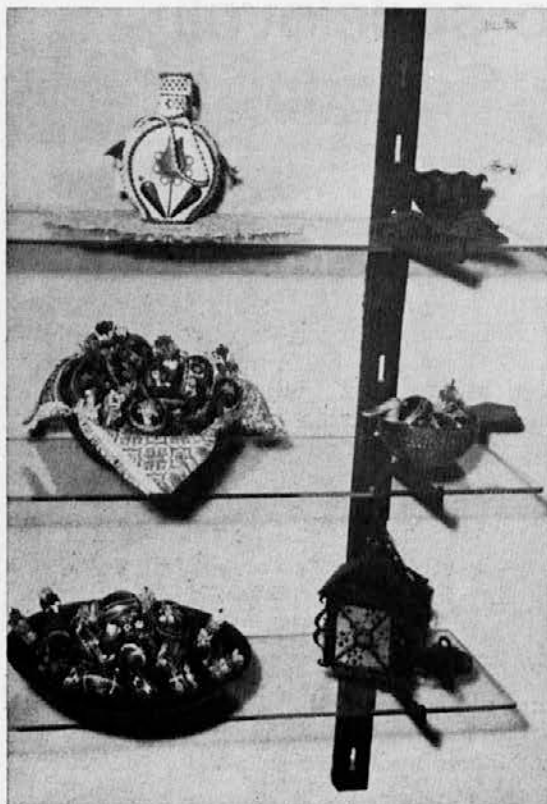
Ves svet naj zapoje

*Zapojte naj ves svet:
angeli s pozavnami,
zbori v velikonočnih procesijah,
zaigrajte pesem zmagovalja!*

*Zapojte naj ves svet:
svet v slavnostni razsvetljavi,
svet na odru in v dvorani,
ljudje na cestah in na poljani!*

*Zapojte naj vsa cerkev:
zapokajo naj možnarji,
zvonovi zazvonite, orgle zadonite,
romarske procesije prepevajte!*

*Zapojte naj ves svet,
zapojte in praznujte!
Velika noč je tu.
Jezus je od mrtvih vstal:
Čudovito je to dejanje;
čudovito, ker nas tako ljubi,
da se je za nas žrtvoval!*

Utrinek iz šolskega življenja

V pogovoru s kolegi, znanci ali prijatelji večkrat slišimo pritožbe čez današnjo mladino; če pa govorimo o šolskem prostoru, velja to za dijakke. To so pač že taki ustaljeni pogovori, ki se ponavljajo iz roda v rod in dajejo svoj pečat določenemu časovnemu obdobju. Tako je tudi z današnjim mladim človekom, ki doživlja podobne dileme, kot smo jih doživljali mi pred petnajstimi ali dvajsetimi leti; mogoče je zanj položaj še nekoliko slabši, saj pred seboj jasno vidi stanje sedanje družbe, ki teži le po materialnih dobrinah, a istočasno ustvarja globoko brezno gospodarske krize. Ni namreč moj namen, da bi o tem stanju razpravljala, želela sem le za trenutek obrniti svojo pozornost na višješolsko mladino, med katero preživim doberšen del dneva in ob kateri se kot človek nedvomno tudi notranje izpopolnujem.

Mlad človek ima danes izredno široko obzorje, informiran je o vsakem svetovnem dogodku in o taki aktualni problematiki tudi rad razpravlja in piše. A na žalost pride večkrat do kritične točke, ko ne najde sobesednika, s katerim bi lahko razvil in poglobil svoje poglede in nazore. Sošolci ga mogoče ne razumejo, profesor nima časa, ker mora nadaljevati s programom ... in tako njegove misli obležijo v zaprtem zvezku. Ob tem pa se vprašujem, ali ni mogoče naša krivda, da je tako stanje prišlo do neke slepe ulice, iz katere iščemo pot izhoda? Saj vidimo, kakšne širokopotezne iniciative nosijo naši dijaki v sebi pri izvenšolskih dejavnostih, radi sodelujejo na proslavah, pri raznih kulturnih in političnih pobudah, na športnih in pevskih nastopih, skratka srečamo jih pač tam, kjer dobijo spodbudo in zaslombo pri svojem ustvarjanju in udejstvovanju. Na šolskem polju pa zeva praznina, ki jo od časa do časa zapolnimo s kakšno priložnostno proslavo ali tekmovanjem. To pa je še vedno premalo. Dijaki bi radi imeli nekaj »svojege«, radi bi izpovedali svoje misli in čustva drugim vrstnikom, želeli bi poznati poglede ostalih višješolcev, tržaških in goriških, a za

za sabo nenadomestljivo praznino. Dijaki sami pa so še dalje blodili v nezadovoljstvu, iskali so primerne rešitve, da bi lahko svoje misli posredovali širšemu družbenemu krogu. To iskanje nove poti pa je ob koncu sedemdesetih let privedlo do izida prve (in obenem tudi zadnje) številke dijaškega glasila LSD, o katerem pa ne bi rada razpravljala, saj je v vsakomur, ki ga je prebral, pustil prej bolečo rano kot pa kako posebno notranje zadovoljstvo: bil je to odsev duhovne razklanosti mladega človeka, ki odklanja katerokoli zunanjo pomoč, obenem pa išče pot izhoda iz svoje osebne notranje stiske. Lansko leto pa smo ob priliki Kulturnih dnevo v Ljubljani v naglici zbrali nekatere literarne prispevke slovenskih višješolcev ter skupno pripravili glasilo z naslovom Podoba trenutkov; šlo je tu predvsem za publikacijo, ki smo jo namenili rojakom v matični domovini, zato lahko mirno rečem, da marsikdo izmed nas sploh ni dobil tega zbornika v roke; ostal je brez vsakršnega odmeva v našem zamejskem prostoru.

Tako ostajajo slovenski dijaki še dalje brez svojega glasila, njihovi pogledi in literarni spisi obtičijo tam nekje v domačih ali šolskih zvezkih, včasih jih profesor popravi, ali pa tudi ne, in tako stanje je brez dvoma vzrok splošnega nezadovoljstva, v nas samih pa povzroča pravo zaskrbljenost, saj smo kot šolniki - vzgojitelji poklicani, da mladega človeka spodbujamo in v njem krepimo voljo do samostojnega dela in nastopanja.

Majda Cibic

—o—

Milena Merlak

Cvetna nedelja - praznik miru

*Mirno je danes v Jeruzalemu,
le veselo ploskanje in vzklikanje.
Jezus prihaja na oslu in se smehlja
in dviga roke v blagoslov.*

*Jeruzaleščani mu poljubljajo belo tuniko,
mečejo mu oljčne vejice v pozdrav.
Jezus jaha na oslu in se smehlja
in polaga roke na rame.*

*Mesto Jeruzalem je danes mirno.
Tisti, ki so se še včeraj med seboj bojevali,
so odložili orožje, puške in granate;
tudi oni gredo Jezusu naproti.*

*Tako kot skozi Jeruzalem
prihaja Jezus v vsak kraj tega sveta,
vsak dan, ne le na cvetno nedeljo,
nam podarja svoj mir in blagoslov.*

V CERKVI

Najprej je na vrsti običajni obred: ljudje si poiščejo mesto, popravijo si ovratnik, zgladijo si plašč, sklenejo roke, si jih pogledajo, stegnejo prste, vržejo pogled na soseda, si odkrehajo grlo, se ozrejo proti oltarju in še od časa do časa zabegajo z očmi po cerkvi.

Končno se zamaknejo v točko, ki je ne vidijo, in besede in glasba vstopijo v njihov svet. Mišice na obrazu se zdaj sprostiti, kak izraz je že čisto pristen. Skoraj je mogoče razbirati misli, ki so se zbrale okrog ustnic. Ljudje so neprisljeni kot takrat, ko so prepričani, da jih nihče ne vidi.

Nepremični kot kipi, zamišljeni ali razmišljeni, skriti vase in hkrati uprti v duhovnike, vse je tako, kot mora biti.

Tedaj se zgodi nekaj nepričakovanega. Zadnje vrste završijo, dvigne se šum kakor od vetra. Nekateri se ne dajo premotiti in vztrajno strmiijo v svojo točko. Toda vedno več je takih, ki ne morejo prikriti nemira. Glava se sklanja h glavi in šepet preraste v polglasno mrmranje.

Starejši moški se počasi ziblje med vrstami ljudi in za trenutek postoji pred vsakim. Oblečen je v obnošen plašč nedoločne barve, brada mu je neobrita, med kocinami se male oči odpirajo in zapirajo, kot bi mežikale. Noge vleče za seboj, pri tem pa je skoraj neslišen, kajti obut je le v nogavice. Ko je le nekaj metrov od mene, mi postane splošna zbežanost jasna: ta človek tako ogabno smrdi, da je njegova bližina neznošna. Odurni smrad ščegeta nosnice, da ga je nemogoče odmisli.

Mož podrsava z nogama in se na vsakem koraku ustavi s stegneno roko in odprto dlanjo. Ni mu treba dolgo čakati, kajti vsakdo takoj seže po denarju in mu ga kradoma položi v dlan. Zdaj je že prebredel pod cerkve in tudi tisti, ki jih še ni oplazilo zaudarjanje po vlažni umazani, nemirno čakajo, kaj bo. Napetost narašča, vsa pozornost se je zgostila okrog nenavadne pojave.

Tu pa tam skuša kdo kljubovati izsiljevanju, toda v kratkem mora kloniti, kajti smrad je le premočan. Vsakdo pomisli na to, da bi se rešil neprijetne bližine. Ne ubrana zvočnost petja, ne poltema, ne namerna zamaknjenost ljudi ne spravijo moškega v težavo: svoj posel nadaljuje z največjo naravnostjo. Niti besedice ne izusti, ne prosi in se ne zahvaljuje, v njem je neka samoumevnost. Stotak ali tisočak, vse sprejema z brezličnostjo, s topostjo, kot bi mu ne šlo za denar.

Včasih se pri kom pomudi, drugič se dotakne človeka, ki se z vso težo pritisne ob soseda. V takih trenutkih se mežikanje še poživi, kot bi skušal zakriti za vekami predrzni pogled.

Drzanje po osrednji ladji se nadaljuje, napetost brni, že dosega višek. Vsa množica je njegova, oči vseh uprte vanj: nemirne, zbegane, vprašujoče, polne nepotrpežljivosti. Končno počí: nekdo iz prvih vrst se odloči in z naglimi koraki pristopi k možu. Šepne mu dve besedi, revež pa skomizgne z rameni, prizanesljivo pokima in počasi oddrša proti izhodu.

Toda, ali se mi samo dozdeva, da stopa zdaj še bolj vzravnano in odločno, da se zaničuje ozira po ljudeh? Ali ni v njegovem mežikanju prezirljiva hudomušnost kot ironičen blesk?

Že ga ni več. Vrste se umirjajo, iz vseh gre trzljaj, podoben oddihu. Obred se lahko nemoteno nadaljuje. Vse je v redu. Vse je lepo, ubrano, slovesno. Vse je tako, kot mora biti.

Samo v nas se je nekaj zataknilo.

Magda Jevnikar

vse to jim manjka neka zunanja spodbuda in opora. Spominjam se, da so še pred nekaj leti podobno vrzel zapolnjevale literarne vaje, ki so s svojim dolgoletnim izhajanjem imele odločilno vlogo pri odkrivanju literarnih talentov med dijaki samimi, saj je marsikdo izmed naših tržaških pesnikov in pisateljev začel svojo literarno pot prav v tem glasilu. Toda tehnične in finančne težave, zlasti pa nerazumevanje in odpor mladih, vse to je pomenilo tako hud udarec literarnim vajam, da so prenehale z izhajanjem in pustile

SSG: kako v novo sezono?

Tik pred jubilejno 40. sezono se Slovenskemu stalnemu gledališču napovedujejo težki časi; nihče za zdaj še ne ve, s kakšnimi sredstvi bo naša osrednja kulturna ustanova razpolagala, zato je tudi nemogoče uresničiti repertoar sezone 1984/85. Toda finančno je le eno od odprtih vprašanj, pred katerega je postavljena tržaška gledališka hiša.

Odkar deželna uprava in več voljna dajati jamstev za najemanje posojil pri bančnih zavodih (dolгови se za SSG približujejo že 9 milijardam), se je finančna kriza še bolj zaostila. Prispevki iz javnih skladov skupno z lastnimi dohodki (abonmaji, prodane vstopnice, gostovanja, snemanja) krijejo le slabo polovico vseh stroškov, med katerimi so še posebej visoki tisti, ki zadevajo vzdrževanje Kulturnega doma v Trstu. S polovičnim proračunom bi bilo seveda gledališče obsojeno na smrt in torej ne bi moglo izpolnjevati svojega kulturnega in umetniškega poslanstva v zamejstvu in nadaljevati politiko mostu med stičnima kulturama. To obenem pomeni, da pri nas ne bo več slovenskih novosti, da na odru Kulturnega doma ne bomo videli

krstnih uprizoritev domačih avtorjev, da SSG ne bo več v Sloveniji in drugih krajih Jugoslavije uprizarjalo del iz italijanske dramatike.

Toda tudi če bo finančno krizo moč kolikor toliko zapolniti, bo SSG prisiljeno zmanjšati svojo dejavnost, znižati število zaposlenih — in to ne samo v igralskem ansamblu, pač pa tudi med odrskimi delavci in v upravi. Nakazuje se torej socialno vprašanje, ko bo čez noč odpravljenih več (kdo bi zdaj vedel koliko) delovnih mest.

Če pa se vsaj za hip spomnimo na sezono, ki je za nami, ne moremo mimo ugotovitve, da tako pri poklicnih kritikih kot pri gledalcih (kar je seveda najvažnejše) izbrana dela niso doživela odziva, ki si ga je umetniški vodja (pa tudi njegovi sodelavci in člani upravnega odbora) pričakoval.

Lahko bi celo rekli, da so šle izbire po eni strani in pričakovanja po drugi vzporedno ter da se zaradi tega niso srečale. Okusi gledališkega gledalca so se v zadnjem času dokaj spremenili, bolj rečeno povrnili v neke vrste revival. Časi problemskega gledališča so mimo — in prav tega je bilo morda v pravkar končani sezoni preveč.

Vzrokov za spremembo okusov je verjetno več, med temi pa izstopata predvsem zasičenost z vsakodnevnimi problemi, tako da gledališče ne sme odpirati novih, pač pa gledalca razvedriti, kakor tudi podrejenost televizijski modi, ko smo se že privadili nadaljevanj podpovprečne umetniške vrednosti, kjer pa je vse jasno, kjer je vse le črno in belo.

Prav ta sprememba okusov pa je spravila v težave ne samo slovensko, pač pa vsa italijanska stalna gledališča, ki že niso več stalna gledališča v polnem pomenu besede, pač pa le gledališke agencije. Po drugi strani pa pridobivajo na popularnosti zasebne gledališke skupine, ki izvajajo pretežno komedije ali že nič kolikokrat preverjena dela klasične dramatike.

Toda SSG bo moralo v novi sezoni upoštevati tudi zahteve in pričakovanja gledalcev, saj je gledališče namenjeno izključno le publiki. Gledalci pa morajo sprejeti dejstvo, da gledališče ni le izključna zabava in sprostitev, pač pa kulturni hram, kjer se kažejo problemi, ki so problemi vsakega človeka, vseh ljudi, problemi življenja. Le v tem primeru se bosta vzporednici srečali, gledališče pa bo res postalo gledališče publike.

Velikonočna številka Mladike

Konec prejšnjega tedna je izšla letošnja 4. številka Mladike. Ta velikonočna številka se nam na prvi pogled pokaže precej literarna, čeprav se začne z aktualnim in zanimivim uvodnikom, ki ga podpisuje Sergij Pahor in ki obravnava gospodarsko in družbeno krizo Trsta. Članek se navezuje na pereči problem termoelektrarne na premog, ki naj bi stala v miljski občini pri Orehu. Strokovna študija, ki sta jo za Slovensko skupnost izdelala prof. Piščanc in inženir Vesel, dokazuje namreč neprimernost te gospodarske pobude.

Na velikonočno motiviko so ubrane pesmi Marije Rus, Ljubke Šorli, Marte Kunaver in Vladimira Kosa. O veliki noči, kot dnevu, ki praznuje rojstvo novega človeka, piše Milan. Mladika pa objavlja še črtico Magde Jevnikar in novelo »Santa Maria del Buen Ayre«, ki jo je napisala Rezi Marinšek in je bila nagrajena na natečaju Mladike ob otroških pesmih Jasne Kastelic, ki so tudi objavljene v tej številki.

Mladika piše tokrat pod črto o tem, da je iskači tudi na cerkvenem področju večjo enotnost delovanja. Pavle Merku piše o nastanku in zgodovinskih zapisih vasi Boljunec, »Antena« bogato informira o najrazličnejših dogodkih. Odlomki iz slovenske publicistike pa zbirajo cvetke najrazličnejših problemov, ki smo jim priča na Slovenskem in o katerih se piše in govori. Prof. Martin Jevnikar predstavi tri knjižne novosti: Miklavčevo »Prigibče Krasa«, povest Tončke Curk »Deček z Gornjevipavskega« in pesniško zbirko Alekseja Markuže »V času«.

Rubrika »Ocene« pa je namenjena likovnim razstavam Edija Žerjale in Franka Vecchieta ter knjigi »Pojoči oreh«, ki jo je napisala Ivanka Hergold, ter recenziji zadnjega Izvestja srednjih šol.

Mladinska priloga Rast se tokrat ukvarja z aktualnim vprašanjem krize dela, prve zaposlitve in novih poklicev, v njej pa lahko preberemo še druge prispevke, ki kažejo na razna zanimanja in dejavnosti naše mladine.

Slivno

(Foto M. Magajna)

Odlična študija prof. Roberta Petarosa

Ko smo na začetku tega leta pisali o bogati beri slovenske publicistične dejavnosti v zamejstvu konec prejšnjega leta, smo nehote izpustili izredno zanimivo študijo profesorja Roberta Petarosa, ki je v italijanščini napisal razpravo o narečju na Kolonkavcu pri Trstu. Knjiga nosi pripis »Contributi alla conoscenza degli Sloveni in Italia« — Prispevki k poznavanju Slovencev v Italiji.

V uvodu prof. Petaros predstavi svoje delo, sledi pa zanimiv in temeljit zgodovinski prikaz o slovenskem naseljevanju na našem področju, slovenski prisotnosti v mestu samem in njegovi ožji okolici od naselitve do današnjih dni.

Drugo poglavje je namenjeno splošnemu prikazu narečja Kolonkavca. V njem pobija trditve prof. Ramovša, ki je to narečje, podobno kot narečja vasi miljske občine, označil in uvrstil k brkinskemu dialektalnemu sklopu. Narečje na Kolonkavcu kaže svoje značilnosti in vidnejše

vplive kraškega in notranjskega narečja. V bran te teze postavlja prof. Petaros številne dokaze, obenem pa opozarja na vpliv, ki ga ima italijanščina, in tistega, ki ga je imela nemščina. Osrednje poglavje je namenjeno podrobni analizi sedanjega narečja. Najprej nameni poglavje vokalom, sledi poglavje o konzonantih ter vprašanja v zvezi z morfologijo in sintakso narečja na Kolonkavcu. V sklepu pa prof. Petaros naredi nekakšno sintezo svojih izvajanj in postavi trditev, da gre v primeru kolonkavškega narečja za kraško-notranjski dialekt, ki ima značilnosti kranjsko-notranjskih narečij.

Na koncu lahko preberemo še krajša, v narečju napisana odlomka, ki govorita o tem, »kako je blo anbat?« in še nekaj pregovorov in rekov, ki lepo prikažejo narečne značilnosti govora tega območja v okolici Trsta.

Knjiga je izšla v založbi revije Mladika, tiskala pa jo je tiskarna Graphart.

Napoveduje se reforma pokojnin

Vlada bo do 10. maja predložila parlamentu okvirni zakonski osnutek za reformo pokojnin. To je sporočil sindikat ministru za delo De Michelis. Napovedal je, da bo o zadevi pred koncem meseca imel posvete z vsemi družbenimi silami.

Okvirni zakon — je dejal De Michelis — bo postavil meje, v katerih se bo sukala reforma. Podrobnosti pa naj bi z odloki določila vlada na podlagi parlamentarnih pooblastil. Ravnali naj bi se na primer po zgledu davčnega zakona. Parlament je odobril okvirni zakon in vlada je nato v šestih mesecih pripravila odloke, katere je dala v potrditev posebni komisiji. Vendar za zdaj še ni jasno, kakšen bo obseg okvirnega zakona in kakšna naj bi bila parlamentarna pooblastila vladi. Poleg tega demokristjani in komunisti zagovarjajo vsak svoj zakonski načrt, ki pa se zelo razlikujeta.

De Michelis bo imel s sindikati nov sestanek v prihodnjih dneh ter so zato odložili razpravo o najbolj kočljivih vprašanjih. Kljub temu pa so sindikati že izrazili razna mnenja o parlamentarnih pooblastilih vladi, ki naj bi se nanašala na naslednja vprašanja: združitev pokojnin in delovnih dohodkov, predpisi o avtomatičnem prilagajanju pokojnin, preureditev pokojnin javnih uslužbencev po vzorcu predpisov za zasebni sektor, pokojnine av-

tonomnih delavcev, to je kmetov, trgovcev in obrtnikov, ter preureditev državnega zavoda za socialno skrbstvo INPS.

Enako na zadnjem sestanku med sindikati in ministrom za delo še niso razčistili raznih drugih vprašanj, kot sta na primer: upokojitvena starost (sindikati vztrajajo pri 60.ih letih za moške in pri 55.ih letih za ženske) ter najvišja vsota za pokojnine. Ministrstvo za delo predlaga mejo 30 milijonov lir na leto, Krščanska demokracija pa 34 milijonov.

Prav tako je odprto vprašanje združitve vseh pokojninskih zavarovanj v okviru zavoda INPS, kot predlagajo v svojem zakonskem osnutku komunisti. Končno demokristjani predlagajo avtonomno zavarovanje, to je možnost dodatnih zavarovalnih polic pod nadzorstvom države.

Za državne upokojece naj še omenimo, da je zakladno ministrstvo določilo vsoto posebne dopolnine doklade, ki odgovarja pri državnih uslužbencih draginjskim dokladam zasebnega sektorja.

Posebna dopolnilna doklada za državne upokojece bo s prvim majem povečana na kosmatih 533.000 lir mesečno, s prvim avgustom na 543.000 lir ter s prvim novembrom na 552.000 lir. Pri trinajsti plači bo doklada letos znašala kosmatih 513.000 lir.

Omenjeno doklado bodo letos prejeli tisti državni upokojenci, katerih mesečna pokojnina ne presega kosmatih 640.000 lir ali dvakratne pokojnine INPS. Če pa pokojnina presega 640.000 lir, bodo poviški draginjskih doklad državnih upokojencev manjši.

Znižanje bo tudi pri takoimenovanih baby pokojninah.

E. V.

Hranilnica in Posojilnica na Opčinah

Zadruga z n. z.

Vabilo

Spoštovani član!

Vljudno ste vabljeni, da se udeležite rednega občnega zbora, ki bo v prvem sklicanju dne 27.4.1984 ob 11. uri in v drugem sklicanju v

NEDELJO, 29. APRILA 1984

ob 9.30 v Prosvetnem domu na Opčinah, ul. Ricreatorio 1, z naslednjim

DNEVNIM REDOM

1. Poročilo Upravnega sveta in Nadzornega odbora;
2. Razprava o poslovnem obračunu 1983 in o poročilih, glasovanje za odobritev poslovnega obračuna, poročil in predloga o delitvi dobička;
3. Določitev zneska, ki ga morajo doplačevati novi člani ob sprejemu v zadrugo;
4. Določitev najvišjega zneska posojila, ki se sme podeliti posameznim pro-silcem;
5. Določitev sejin za upravitelje in nadzornike;
6. Ponovna preučitev predloga za nabavo rešilca po sklepu lanskega občnega zbora;
7. Volitve treh upraviteljev in celotnega Nadzornega odbora;
8. Slučajnosti.

UPRAVNI ODBOR

STROKOVNI OGLEDI GORIŠKIH DIJAKOV

● nadaljevanje na 5. strani

vanju z inozemstvom, zlasti pa v avtonomnih računih v malo-obmejni trgovini. Svoj delokrog nenehno širi in zadobiva že značaj deželne banke.

Strokovni ogledi kažejo, kako potreben je stik šolskih ustanov s tekočim poslovanjem. Toda skupine dijakov morajo biti omejene na kakih deset do petnajst obiskovalcev, da je ogled učinkovit. Primerno je, da si dijaki sproti beležijo razlage in napišejo o ogledu poročilo. Za same ustanove pa je to ena od posrečenih »public relations«, saj o njihovem poslovanju in uspešnem delu javnost iz skupnih oglasov komaj kaj izve.

ANKETA Vročica sobotnega večera

Ali o tem kako mladi preživljajo sobotne večere

Nocoj je sobota in se zabavamo. Na papir skušamo strniti in napisati misli in podatke, ki so nam jih dali naši najstniki. Vprašali smo 31 mladih, študente vseh šol in številne delavce najrazličnejših strok, kako preživljajo sobotne večere. Stevilo vprašanih je pravzaprav nizko, odgovori pa ne kažejo veliko domišljije in se nam zdijo značilni tudi za mnoge druge mlade.

Ze nekaj časa, namreč, lahko govorimo predvsem glede mestnih predelov, da mladinska združenja, klubi ali krožki nimajo tistega kvalitete-ga, množičnega in dinamičnega delovanja, kot so ga imeli še pred nekaj leti. Nekaj več dinami-

nosti in kulturnih ali prosvetnih pobud, so poleg zabavnih, ohranili mladinski krožki po vaseh. V teh primerih pa spet ne moremo govoriti o sistematičnem delu mladih za mlade. Še največ lahko pokažejo tista društva, ki so se okrepila s prihodom mladih sil, ki so se vključile v delovanje starejših, tako da društvo, ekipa ali pevski zbor lahko delujejo z nekoliko prenovljenimi močmi. Gre za delo na terenu, ki nekje ustreza želji mladih po konkretnih pobudah.

Toda pogledimo, kaj delajo mladi ob sobotah zvečer. Na Tržaškem je nedvomno največji katalizator slovenske mladine tekma košarkarske e-

kipe Jadran. Če ekipa igra v Trstu, se na igrišču zberejo številni mladi in navijajo za ekipo. Na zgoraj omenjeno število vprašanih je samo ena rekla, da ni nikoli šla gledat tekme, eden pa je odgovoril, da je šel le nekajkrat. Po tekmi pa ostane še dovolj časa za drugo. Nekateri gredo mogoče na »pizzo«, mogoče na kakšen »feštin« (zabavo s plesom), pa so še najbolj pogosto rekli, da gredo v osmico. Te so baje postale prava sobotna zbirališča mladih. V osmico zahaja vedno le družba, pogosto se zgodi, da so zraven tudi dekleta. V družbi je navadno zabavno, če jih je vsaj več kot deset. Mlada družba se v osmici usede, naroči narezek in nekaj litrov vina, potem pa ob pogovoru, petju in smehu preživi še urico ali dve. Ko odide, tako se nekateri fantje »podržijo«, so posledice lahko tudi precej vidne.

Če kdo priredi »feštin« doma, se pravi zabavo s plesom, se ga radi udeležijo, včasih tudi nepovabljeni. Te domače zabave prirejajo navad-

NEKAJ MISLI OB ZAKLJUČKU SEZONE GLASBENE MATICE

S koncertom Tržaškega okteta se je prejšnji četrtek zaključila letošnja sezona koncertov, ki jih prireja Glasbena matica.

Koncerti, ki jih je v tej sezoni priredila ta naša osrednja glasbena ustanova, so bili dobro izbrani in ustrezajo koncertni politiki, ki jo Glasbena matica skuša uresničevati na kar se da visokem nivoju. Vseh devet koncertov je bilo na sporedu po natančnem premisleku. Očitno je, da so člani umetniškega vodstva, ki je izbiralo letošnji spored, dobro uskladili razne glasbene zvrsti. Občinstvo je tako lahko poslušalo komorno glasbo, simfonične skladbe, solistične virtuoziizme in zborovsko petje.

Na splošno je šlo za izvedbe odličnih solistov ali glasbenih skupin, tako da je kvaliteta izvajanja bila dosledno na zelo dobri ravni.

To pa je pogoj za uspeh tudi za naprej. Ob drugi bogati in za zamejski prostor izredno važni glasbeni dejavnosti naše GM pa igrajo dobri koncerti važno vlogo v našem kulturnem prostoru in glasbenih pobudah Trsta sploh.

Pilj v Boljuncu

(Foto M. Magajna)

no ob osebnih praznikih ipd. Dekleta so nam rekla, da hodijo rade na »feštine«, ker se pleše in ker se lahko lepše spozna ljudi, ki bi jih sicer ne spoznale. Fantje ne komentirajo, kvečjemu rečejo »ker je družba«. Če je »klapa«, gredo mogoče tudi v »disko«. Dekleta imajo veselje z »diskoteko«, ker se pleše, to vedno poudarjajo, ko se govori o tem.

Sobota je torej postala dan, ko si mladi privoščijo zabavo. Spremenil pa se je način in smer zabave. Če gledamo na splošno, se zdi, da se naši najstniki zabavajo le ob stalnih novih emocijah, ki jih lahko prineseta košarkarska tekma ali vzdušje, navadno precej hrupno in razživet, ki ga najdejo v osmicah.

Toda, da ne bo preveč splošno in poenostavljeno, naj dodamo, da so nam nekateri (trije primeri, na 31 vprašanih), povedali, da gredo ob

Kdo je odgovoren za 12 milijard...

■ nadaljevanje s 3. strani

sov. Seveda, tudi Pepi, Toni, Janez in Miha imajo svoje interese, a na te se vsi poživljajo. Ko pa se pojavi Novatur S.p.A., ali Sistiana golfo S.p.A., ali katerakoli druga S.p.A., potem je drugače. Sprejeti je treba take odločitve, da se bo tem gospodom zadeva izplačala, kajti sicer ... ne bodo naredili nič! Tu sta očitno dve različni merili, kajti ti ljudje se ne vprašajo, ali bo naš kmet, obrtnik, trgovec, gostilničar, delavec lahko kaj naredil ali ne, ali se mu izplača graditi tako, kot od njega zahtevamo, ali ne. Tako je in tako mora biti, pravijo.

Če pa potem brskaš, ugotoviš, da so za vsem tem zelo visoki interesi. Iz zemljiške knjige izhaja, da sta na Sosljanski zaliv vknjiženi dve banki in da je tudi neki zasebnik sprožil sodni postopek. Vknjižb je skupno za več kot 12 milijard. Kam je šel ta denar, kdo ga je pojedel? Ali ni prav, da se vprašamo, ali bi morda ne kazalo, da bi kdo odgovarjal za te milijardne hipoteke, za izposojeni denar, ki je bil nedvomno porabljen za druge investicije in ne za Sosljanski zaliv? Ali ni upravičeno, da sedaj zahtevamo, naj se resnični lastniki razkrijejo, naj pred javnostjo, ki ji je Sosljanski zaliv tako pri srcu, da z njim polni strani tržaškega italijanskega dnevnika in zvrča vso krivdo na občino, povedo, kaj so počeli s temi milijardami? Izvedeli bomo, da so na račun Sosljanskega zaliva opravljali posle daleč izven tržaške pokrajine. Jasno, sedaj jim teče voda v grlo, vendar ne morejo zahtevati od naše občine, da se za zaščito njihovih interesov odpove svojim političnim načelom. Mi smo vedno trdili, da mora biti Sosljanski zaliv središče, vendar se mora turistično-gospodarska dejavnost odvijati v vsej občini. Lastniki pa zahtevajo, da jim izdamo dovoljenje za gradnjo 1.232 mini-stanovanj, od katerih bi jih vsaj 70 odstotkov prodali, ostala pa oddajali v najem. Skratka, prava nepremičninska investicija in privatizacija zaliva, nikakor pa ne turistična operacija, kaj še, da bi govorili o razvoju občine. Mislim, da se Slovenska skupnost načelnim stališčem ne more odpovedati in bo pri tem vztrajala do konca. Če kdo z njimi ne soglaša, pa bi bolje storil, da to jasno pove: prav je, da si nalijemo čistega vina in če v tej upravi — zaradi naših jasnih političnih stališč — nismo zaželeni, naj nam bo to jasno povedano. Oprostite, bil sem predolg, vendar sem hotel nekatere stvari povedati brez dlak na jeziku. To so naša politična načela; mi v upravo nismo silili, drugi so nas prišli vabit, popustili smo na marsičem in odkrito povem, da je bilo zelo boleče, načelnim stališčem pa se nismo pripravljeni odpovedati.

Slovenska skupnost, kateri pripadate, neposredno sodeluje v občinskem odboru že tretje leto. Kako ocenjujete to sodelovanje?

Pravzaprav sem na to vprašanje deloma že odgovoril. Sodelovanje ni navdušujoče, ker je premalo homogenosti v odboru in se pogostoma pristojnosti križajo, ne da bi bilo mogoče ta križanja preprečiti na politični ravni. Vsekakor pa mislim, da je ta večina sedaj edina možna. To smo trdili od vsega začetka in poudarjali tudi tedaj, ko je bil, Slovenski skupnosti v brk, sestavljen manjšinski odbor, kljub temu, da so vsi dobro vedeli, da ne bo mogel trajati dlje kot do prvega proračuna. Kar se nas tiče, mislim, da lahko rečem, da bomo v tem odboru sodelovali do volitev, ki bodo prihodnje leto, kajti sedaj ni ne političnih ne številčnih alternativ. Kar pa zadeva frazo, da je to »domača uprava«, mislim, da se domačnost neke uprave ne sodi po etiketi, ampak po dejanjih. Mi si prizadevamo, da bi bila ta uprava čim bolj domača, o uspehih teh naših prizadevanj pa naj sodijo drugi. Upam, da volivci uvidijo ta prizadevanja in upam, da so uspehi vsaj delno zadovoljivi. Pravo oceno našega dela pa bomo imeli šele prihodnje leto na občinskih volitvah.

Če nam je dovoljeno, še nekaj besed izrazito osebne narave. Če se ne motimo, ste v javni upravi že štirinajst let zaporedoma. Bili ste tudi pokrajinski odbornik, zdaj ste občinski odbornik. Ali so Vam ta izkustva koristila pri opravljanju svojega glavnega dela, pri izvrševanju svojega časnarskega poklica?

Mislim, da so, kot tudi mislim, da mi poklicne izkušnje koristijo pri političnem delu. To sta dva svetova, ki se stalno prepletata in izpopolnjujeta človekovo znanje. Ne vem, če sem dober politik in tudi ne vem, če sem dober časnar; to naj povedo drugi. Zagotovo pa vem, da bi bil slabši politik, če ne bi bil časnar in da bi bil še slabši časnar, če se ne bi toliko let ukvarjal s politikom.

V zadnjem času opravljate novo, odgovorno dolžnost; ste namreč dopisnik iz Rima za svoj list. Kaj bi povedali o tej svoji zadnji izkušnji?

To je tako: vsak dan se človek kaj novega nauči. Vsaka izkušnja je torej zelo koristna. Meni je časnarski poklic všeč, kar pomeni, da delam z velikim veseljem in da si tudi zaradi tega nabere kako izkušnjo več. Rim je veliko mesto, kjer se vsak dan marsikaj dogaja in kjer vsak dan navežeš nova poznanstva, prisostvuješ razvoju dogodkov, si na kraju, kjer se nekaj dogaja. To pa je osnova našega poklica.

sobotah v kino. To se pozimi zgodi tudi trikrat v enem mesecu, ena pa je rekla, da kvečjemu gre ob sobotah v gledališče, drugače pa je doma in kaj čita ali pa gleda televizijo. Med vprašanimi so tri dekleta in dva fanta rekla, da preživljajo sobotne večere v glavnem doma, pa čeprav se dolgočasijo pred televizijo, eden je dodal, da gre v mladinski krožek (v Nabrežini), nekateri športniki so rekli, da gredo na tekmo, po tekmi pa tudi sami v družbi prijateljev grejo »kam«. Eden soboto popoldne in večer preživi v družbi svojega dekleta in drugih prijateljev, navadno pohajajo po mestu, ali pa gredo na sprehod po Krasu. Pod večer se ustavijo v kakem »lokalu«, kaj pojedjo, se naklepetajo, potem pa gredo domov.

Mnogi so nam mimogrede rekli, da komaj čakajo na poletne šagre. Na vprašanje: »zakaj?«, so

odgovorili preprosto, »ker je fino, se pleše, je za jest in se lahko pije«, torej je vse na enem mestu in ni treba iskati.

Vendar, da se ne bi zdela ta podoba preveč črna, naj dodamo, da se večina mladine udeležuje in deluje v društvih, ekipah in pevskih zborih. To med tednom, sobote pa hočejo, tako so nam rekli nekateri, imeti zase, za zabavo.

Kako bi ta pojav ocenili? Mislimo, da je vredno premisleka, četudi ne gre za sistematično pripravljeno anketo. To je stvarnost, ki jo sedanja mladina živi. Lahko se tudi strinjamo, da bi te mlade sile tudi v sobotah lahko koristneje in na bolj konstruktiven način organizirali, sprašujemo pa se, kaj bi jim nudilo dovolj zanimivih in novih, napetih situacij, ki bi jih lahko pritegnile k drugačnemu preživljanju sobotnega večera.

M. T.

Kmečka in obrtna hranilnica in posojilnica v Nabrežini z.z.n.j.

B I L A N C A 31. XII. 1983

PREMOŽENJSKO STANJE

AKTIVA			PASIVA		
	Prejšnja posl. doba v tisočih			Prejšnja posl. doba v tisočih	
Blagajna	161.545	134.141.907	Hranilne vloge in tekoči računi	8.965.293	11.663.418.478
Vrednostni papirji	1.771.107	1.438.226.536	Cedenti menic v inkaso	63.888	71.259.931
Banke	2.723.067	4.661.395.177	Operacije z bankami	502.166	15.032.203
Posojila	4.993.125	5.820.621.759	Razni upniki	146.259	124.462.027
Soudeležbe	15.400	28.100.001	Sklad odpravnin	51.323	66.438.592
Razni dolžniki	371.432	377.896.669	Sklad za davke in takse	3.170	29.955.500
Menice za vnovčenje	332.531	264.253.732	Amortizacijski sklad	33.238	54.200.151
Nepremičnine, oprema, stroji	117.348	248.486.267	Razni skladi	7.500	—
Aktivni priplisi	27.466	51.201.904	Pasivne izločitve	104.287	50.648.361
Tranzitorna aktiva	—	7.156.177			
				9.877.174	12.075.415.243
			Premoženje	479.876	732.429.937
			Čisti dobiček	155.991	223.634.949
	10.513.041	13.031.480.129		10.513.041	13.031.480.129
Računi jamstev in rizikov	—	16.000.000			
Razvidnostni računi	7.562.618	9.106.334.000	Računi jamstev in rizikov	—	16.000.000
			Razvidnostni računi	7.562.618	9.106.334.000
	18.075.659	22.153.814.129		18.075.659	22.153.814.129

RAČUN ZGUBE IN DOBIČKA

STROŠKI			DOHODKI		
	Prejšnja posl. doba v tisočih			Prejšnja posl. doba v tisočih	
Pasivne obresti	1.027.882	1.255.150.271	Aktivne obresti	1.313.545	1.657.023.843
Stroški za osebje	200.124	260.289.403	Obresti, premije in dividende na vrednostnicah	231.318	252.056.184
Davki in takse	2.945	8.519.209	Dobiček pri kupoprodaji vrednostnic	11.485	13.711.425
Provizije in komisije	695	935.821	Komisije, provizije in razni dohodki	34.029	82.970.703
Upravni stroški	161.689	215.656.041	Koriščenje sklada davkov in taks	—	3.170.000
Amortizacije	10.756	21.412.402	Izredni dohodki	97	35.757.500
Akantonacije	28.209	59.091.559			
Izredni stroški	2.183	—			
	1.434.483	1.821.054.706			
Poslovni dobiček	155.991	223.634.949			
	1.590.474	2.044.689.655		1.590.474	2.044.689.655

N.B. Zgornjo listino je odobril redni letni občni zbor, ki je zasedal v nedeljo, 15. t.m.

Engelbert Besednjak

ITALIJANSKA LJUDSKA STRANKA V BOJU ZA DEMOKRACIJO 2

Istočasno je pa vzdignil pest, da uniči politično organizacijo italijanskih katoličanov in začel trdovratno ter nasilno borbo proti ljudski stranki. Luigi Sturzo je smatral fašizem za kapitalistično reakcijo proti težnjam in zahtevam delovnega ljudstva in proglasil načelo, da ne sme ljudska stranka v nobenem slučaju podpirati Mussolinijeve vlade. Program fašizma je v ostrem nasprotju s političnimi, socialnimi in kulturnimi načeli ljudske stranke in zato je vsako sodelovanje z njim izključeno. Fašisti so zagovorniki najstrožjega državnega centralizma, ljudska stranka hoče avtonomijo, fašisti so nasprotniki demokracije in zagovorniki diktature, ljudska stranka je kot krščansko socialna stranka v svojem bistvu demokratična in se mora boriti proti vsakemu samodržstvu in absolutizmu v državnem življenju. Fašisti so vzeli delavcem organizacijsko svobodo, prepovedali so jim stavljanje in jih silijo v skupno organizacijo s podjetniki. Ker so podjetniki v skupni organizaciji močnejši, se vsi mezdni in stanovski spori rešujejo v korist kapitalistom in v škodo proletariata. Od-

kar je fašizem na krmilu, se je stanje delavstva silno poslabšalo, plače so se znižale, proletariat je izročen najgršemu kapitalističnemu izkoriščanju. Italijanska ljudska stranka ne more odobravati take politike, ker je v ostrem nasprotju s programom krščanskega socializma. Delavstvo mora imeti svobodo, da se razredno organizira in brani svoje interese tudi s stavkami, ako ne more priti drugače do pravice. Vsa davčna politika fašizma je izrazito kapitalistična, ker ščiti posedujoče sloje in vali težo davčnih bremen na reveže. Italijanska ljudska stranka mora tako politiko pobijati in zato ne sme podpirati fašizma. Luigi Sturzo in njegovi so- misljeniki so bili prepričani, da bi bila največja nesreča za katolicizem in Cerkev, ako bi se združili s fašistovsko reakcijo, ki je v nasprotju s svobodo delovnega ljudstva. Fašizem je že po svojem duhu protikrščansko gibanje! Kako naj podpirajo katoličani stranko, ki se poslužuje v borbi proti svojim nasprotnikom požigov in nasilstev? Mussolini govori sicer s spoštovanjem o katolicizmu in je dal Cerkvi nekaj ugodnosti, toda to je

politična taktika, ki nas ne sme prevariti. Fašizem se hoče poslužiti Cerkve, da bi ga podpirala v njegovi protiljudski nasilni politiki, Cerkev pa se ne sme dati nikdar izkoriščati v take namene, ker se to v zgodovini vselej hudo mašuje.

Ogromna večina italijanskih katoličanov je odobraval stališče Sturza in se oklepala z vsem srcem ljudske stranke. Stranka ni bila sicer več v vladi, toda njena notranja moč je rasla tako, da je fašizem smatral ljudsko stranko za svojega najbolj resnega in nevarnega protivnika. Ko je koncem leta 1923. razpravljala rimski parlament o novem fašistovskem volilnem redu, je Sturzo sklenil, da se upre in pripravljala svojo stranko na odločilno bitko. Po načrtu don Sturza bi bili morali poslanci ljudske stranke glasovati proti in Mussolini bi bil ostal v manjšini. To bi bil očiten poraz fašistovske vlade. V tem odločilnem trenutku so se začeli puntati vsi konservativni elementi v vrstah ljudske stranke. Bali so se očitnega spora s fašizmom in zahtevali, naj ljudska stranka glasuje z vlado. Trdili so, da je fašizem katolicizmu koristen, ker podpira Cerkev in se bori proti prostozidarstvu. Od ustanovitve italijanske države še ni bilo v Rimu vlade, ki bi bila katoliški veri tako prijazna, kakor je fašistovska. Da je bila politika fašizma v nasprotju z demokratičnimi svoboščinami naroda, da je bila protivna delavstvu in nasprotna načelom krščanskega socializma, to ni prav nič vznemirjalo katoliških konse-

KMEČKA BANKA GORICA

KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJAH

KMEČKO OBRTNA HRANILNICA V DOBERDOBU

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH

KMEČKA IN OBRTNA HRANILNICA IN POSOJILNICA - NABREŽINA

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA d.d. TRST

tivcev, zakaj oni se itak niso strinjali z »revolucionarnim« programom lastne stranke. Ideje katoliških konservativcev so se razširile tudi v vatikanske kroge in tako se je moral Sturzo boriti na dveh frontah: proti reacionarcem v svoji stranki in proti tihemu, a trdovratnemu odporu v vatikanskih krogih. Voditelj italijanske ljudske stranke se je zavedal, da vrši veliko zgodovinsko nalogo. Globoko je bil prepričan, da ne brani le interesov politične organizacije italijanskih katoličanov, ampak da se bori za bodočnost katoličanstva kot takega. Zato je ostal neomajen in nadaljeval neustrašeno veliko bitko proti fašizmu. Vse je kazalo, da ostane Sturzo gospodar položaja in popelje kljub odporu reacionarcev svojih 100 poslancev strnjeno v boj proti vladi. Mussolinijev poraz je bil neizogiben. Tu je posegla vmes nevidna roka Vatikana, kateremu je Sturzo kot katoliški duhovnik še posebno podvržen. Tik pred odločilnim glasovanjem v zbornici je Luigi Sturzo odstopil kot glavni tajnik italijanske ljudske stranke, armada italijanskih katoličanov je zgubila sredi največje politič-

ne bitke svojega genialnega vojskovodjo. Fašistovski volilni red je bil sprejet, Mussolini je premagal svojega nasprotnika.

* * *

To je bil strašen udarec za italijansko ljudsko stranko. Njen največji mož, katerega so množice oboževale in se ga oklepale kakor odrešenika, je padel in se umaknil v ozadje. Luigi Sturzo je ostal sicer še v izvršilnem odboru stranke, toda vodstvo je odložil in se posvetil književnemu podjetju, ki priobčuje gospodarska, socialna in politična dela krščanskega socializma. Idejno poglobljanje stranke je postala njegova glavna naloga. Izdal je sam več knjig, kjer je obrazložil svoje nazore in kazal pot, ki vodi v bodočnost. Na praktično politiko je vplival samo še s svojim dnevnikom »Il Popolo«, kjer je priobčeval številne uvodne članke.

Disciplina, s katero se je Sturzo podvrget volji Vatikana, je bila občudovanja vredna. V njegovih razgovorih ni bilo opaziti najmanjše zagrenjenosti. Ostal je vever in miren in poln zaupanja v končno zmago svojih idej. (DALJE)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. aprila, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Pirhi brez presenečenja«, radijska igra; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditve; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 23. aprila, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.20 Dobro jutro po naše; 9.00 Beseda in pesem; 10.00 Wolfgang Amadeus Mozart: Velika maša v c-molu za soliste, zbor in orkester; 11.00 Mladinski oder: »Na Zelenico je prišla pomlad« (Bruna Pertot), RO; 11.30 Literarni listi; 12.00 Skrivnost verstev; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 14.30 Tja in nazaj; 17.00 Komorni orkester Radiotelevizije Ljubljana pod vodstvom Marka Muniha; 18.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 24. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Veter raznaša besede; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Literarni listi; 12.00 Folklor narodov Jugoslavije; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Naš pravljčni telefon; 15.00 Naš jezik; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Hej tovariši: »Partizanski miting št. 1«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 25. aprila, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 19.00 Beseda in pesem; 10.00 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Literarni listi; 12.00 Sprehodi med starimi spomeniki; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 17.00 Darijan Božič: Stirinajsta, koncerta drama za violončelo solo, štiri recitatorje, mešan zbor, simfonični orkester in dva magnetofonska trakova; 18.00 »Poezija slovenskega zapada« - primorski pesniki v analitičnem prikazu Tarasa Kermaunerja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 26. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Trim za vsakogar; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Zdravniški nasveti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Pisani otroški svet; 14.30 Naš jezik; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Lanski 15. mladinski pevski festival v Celju; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 27. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Javni koncert Simfonikov RTV Ljubljana; 11.40 Beležka; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas'b'le« - glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Izbrana dela slovenskih mladinskih pesnikov in pisateljev; 14.30 Naš jezik; 14.35 Halo, tu Radio Trst A!; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Boris Mihalič: »Življenje in smrt Vladimira Gortana«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 28. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Javni koncert Simfonikov RTV Ljubljana; 11.40 Beležka; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas'b'le« - glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Izbrana dela slovenskih mladinskih pesnikov in pisateljev; 14.30 Naš jezik; 14.35 Halo, tu Radio Trst A!; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Boris Mihalič: »Življenje in smrt Vladimira Gortana«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151